

הנחיות פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 2.21 – שיקולי העמדה לדין וענישה בעבירות מין בקטין שנקבעה לגביהן תקופת התיישנות מיוחדת לפי סעיף 354 בחוק העונשין	
עדכון אחרון: כ"ז בתשרי תשפ"א, 15 אוקטובר 2020	9 מאי 2016 ; 1 ינואר 2017

2.21 - שיקולי העמדה לדין ועמדת התביעה לעונש בעבירות מין בקטין שנקבעה לגביהן תקופת התיישנות מיוחדת לפי סעיף 354 בחוק העונשין

מטרתה של הנחיה זו היא להבנות את שיקול דעת התביעה בהעמדה לדין בגין עבירות מין בקטין שנקבעה לגביהן תקופת התיישנות מיוחדת בסעיף 354 בחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"), וכן את עמדת התביעה לעונש בתיקים אלו.

כללי

1. סעיף 354 בחוק העונשין קובע כלל ייחודי לגבי תחילת "מרוץ" ההתיישנות בנוגע לעבירות מין מסוימות, ומחריג אותן מהכלל הקבוע בסעיף 9 בחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, לפיו "מרוץ" ההתיישנות יחל מיום ביצוע העבירה.

על פי החוק, תקופת ההתיישנות בעבירות מין שבוצעו בקטין על ידי בן משפחה או אחראי כהגדרתם בחוק, תחל מעת שמלאו לנפגע 28 שנים (סעיף 354(א)).

תקופת ההתיישנות בעבירות מין שבוצעו בקטין שלא על ידי בן משפחה או אחראי, תחל מעת שמלאו לנפגע 23 שנים (סעיף 354(ג)(1)).

ההצדקה לתקופת התיישנות החריגה הובאה בדברי ההסבר להצעת החוק¹:

"בשל אופיין המיוחד של עבירות מין במשפחה, או במערכת יחסים בין קטין לאחראי עליו, מוגשות תלונות על ידי קרבנות העבירה, בחלק ניכר מן המקרים, לאחר שחלפו יותר מעשר שנים מיום ביצוע העבירה. מניסיונם של מרכזי סיוע לנפגעי תקיפה מינית בארץ ובעולם עולה כי רבים מקרבנות עבירות אלו חושפים את מעשי העבירה שנעברו בהם בילדותם רק אחרי שעברו תהליך של התנתקות מההורה או מהאדם האחראי עליהם שפגע בהם... הסיבות המרכזיות לכך שקרבנות עבירות אלו מסוגלים במקרים רבים לדווח על העבירות שנעברו בהם רק כעבור שנים רבות הן: תלותו של הקרבן בפוגע שנמשכת לעתים גם לאחר שהפך בגיר על פי החוק, ותופעות אופייניות במקרים אלו של מגננה נפשית בדרך של הדחקה."

חלוף הזמן הנו נסיבה רבת משמעות בבואה של התביעה לשקול העמדה לדין של אדם, זאת, הן במישור הראייתי והן במישור הענייני הציבורי. לעתים, האדם העומד לדין כבר "אינו אותו

¹ הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 53) (סייג להתיישנות בעבירות מין בקטין), התשנ"ו-1955 (2449) (להלן: **הצעת החוק**).

הנחיות פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 2.21 – שיקולי העמדה לדין וענישה בעבירות מין בקטין שנקבעה לגביהן תקופת ההתיישנות מיוחדת לפי סעיף 354 בחוק העונשין	
עדכון אחרון: כ"ז בתשרי תשפ"א, 15 אוקטובר 2020	9 מאי 2016 ; 1 ינואר 2017

אדם" שביצע את המעשים, וזוהי נסיבה שלא ניתן להתעלם ממנה. ואולם, הכרעת המחוקק היא שעל דרך הכלל, המשקל שיש לתת לחלופי הזמן בעבירות המין הנדונות הינו פחות ביחס לאינטרס הציבורי שבמיצוי הדין בעבירות אלה²:

"שני הנימוקים המרכזיים המועלים בספרות ובפסיקה לעיקרון ההתיישנות במשפט הפלילי הם, האחד - שבחלופי שנים רבות מיום ביצוע עבירה, הפגיעה בקרבן העבירה כבר קהתה, נסלחה ואולי אף נשכחה; והאחר - כי ראוי למחול למי שעבר עבירה לפני זמן רב ולאפשר לו להמשיך במסלול חייו התקין. נימוקים אלה נחלשים במידה רבה כאשר המדובר בעבירות מין שביצע בקטין בן משפחה או האחראי עליו. המצב העובדתי הוא שקרבן העבירה היה משך כל אותן שנים במצב נפשי או תחת איום שלא אפשרו לו לגלות את עצם העובדה שנעברה בו העבירה. במקרים אלה אין מקום לדבר על סליחה ומחילה."

רוח הדברים מצאה ביטוי גם בפסיקת בית המשפט העליון³:

"המבט של החברה מופנה אפוא בעיקרו כלפי קרבן העבירה ומכאן ההארכה המשמעותית של תקופת ההתיישנות בעבירות אלה. החברה כמו ביקשה לומר לאותם אלה שמנצלים מינית קטינים, במיוחד בני משפחה או אחראים על הקטין, כי לעבירות אלה אין סליחה, אין מחילה ואין כפרה וצלה של העבירה ירדוף אחריהם שנים רבות... הנה כי כן, חוק העונשין והארכת תקופת ההתיישנות מבטאים אפוא את הקונצנזוס החברתי כי בעבירות כגון דא "עבר זמנו לא בטל קרבנו", בשל ההשלכות הקשות של העבירה על הקורבן."

2. כמפורט לעיל, לעבירות מין השלכות קשות ומתמשכות על נפגע העבירה, זאת ככלל וביתר שאת כאשר מדובר בקטין המצוי בראשית דרכו ובשלבי התפתחות ראשוניים של גיבוש אישיותו ועיצובה. לפגיעה הנובעת מהמעשה עצמו, נלוות לעתים גם התנהלות פוגענית, מאשימה ומבזה מצד הפוגע וסביבתו, שגם לה השלכות פוטנציאליות קשות על נפגע העבירה. בשל גילו הצעיר, פערי הכוחות ויחסי התלות שמתקיימים לעתים בין הנפגע לפוגע, וקיומה של תחושת בושה ואשמה (בלתי מוצדקת) של הנפגע, מעשים אלו אינם נחשפים על דרך הכלל בסמוך למועד התרחשותם אלא כעבור שנים רבות. הארכת תקופת ההתיישנות בעבירות אלו, נותנת ביטוי לייחודן ולקושי האינהרנטי הכרוך בחשיפתן. לכל אלו, יש ליתן משקל של ממש, בשיקולי העמדה לדין וענישה, גם בחלופי שנים רבות מעת ביצוע העבירה ומתוך הכרה בכך שמדובר בעבירות שבשל חומרתן הרבה, והיותן מבוצעות בהיקף ניכר, קיים אינטרס ציבורי

² שם.

³ ע"פ 8442/06 פלוני נגד מדינת ישראל (פורסם בנבו, 26.12.2006) (להלן: עניין פלוני).

הנחיות פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 2.21 – שיקולי העמדה לדין וענישה בעבירות מין בקטין שנקבעה לגביהן תקופת התיישנות מיוחדת לפי סעיף 354 בחוק העונשין	
עדכון אחרון: כ"ז בתשרי תשפ"א, 15 אוקטובר 2020	9 מאי 2016 ; 1 ינואר 2017

רב במיצוי הדין נגד מבצעה.

3. ואולם, לצד האמור, חלוף זמן רב מעת ביצוע העבירה הינו נתון שיש ליתן לו משמעות גם מנקודת מבט שעניינה בנאשם. זאת, בין היתר, מתוך הכרה בכך שבחלוף זמן רב, ובפרט בחלוף עשורים מעת ביצוע העבירה, נפגעת יכולתו של הנאשם להתגונן במשפטו, וכן מתוך תפיסה חברתית / ערכית כללית התקפה כמעט ביחס לכל העבירות הפליליות, ולפיה ההצדקה למיצוי הדין עם אדם על עבירה שביצע, פוחתת בחלוף שנים רבות מעת ביצוע העבירה. ואכן, בשל כל אלו, המשפט הפלילי מייחס משמעות רבה לחלוף הזמן בהיבטים רבים ומגוונים כדוגמת קביעת תקופת התיישנות חלוטה לרוב רובן של העבירות הפליליות, הטלת חובה לקבל את אישורו של גורם תביעתי בכיר להגשת כתב אישום במקרים מסוימים, במחיקת הרישום הפלילי עם חלוף הזמן, ועוד.

4. כמפורט לעיל, ההכרה בייחוד מאפייניהן של עבירות המין המבוצעות בקטין היא זו שעומדת ביסוד הארכת תקופת התיישנות בעבירות אלו. בהארכה זו ביקש המחוקק להסמיק את התביעה להגיש כתב אישום ולפעול למיצוי הדין, גם כעבור שנים רבות.

5. ואולם, **אפשרות** זו מטילה על התביעה גם את החובה לבחון ולברור מבין כלל העבירות והנסיבות החוסות תחת הארכת ההתיישנות את אלו המצדיקות, מבחינת מהותן, נסיבותיהן והשלכתן על נפגע העבירה, הגשת כתב אישום חרף חלוף הזמן הניכר והשלכותיו, כאמור לעיל.

6. בשל החובה לאזן בין מכלול השיקולים השונים, ולעתים סותרים, בשאלת העמדתו לדין של אדם בחלוף שנים רבות מעת ביצוע העבירה, קבע המחוקק תנאי להגשת כתב אישום בדרך של קביעת גורם בכיר שיאשר את ההעמדה לדין⁴:

"בשל חשש כי יתעוררו בעיות הנוגעות לשאלות ראייתיות ולמידת העניין הציבורי שבהגשת כתב אישום אחרי תקופה כה ארוכה, מוצע כי הגשת כתב אישום בשנים שמעבר לתקופת התיישנות הקבועה כיום (10 שנים), תחייב אישור היועץ המשפט לממשלה."

סמכות זו הואצלה למשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים).

בנוסף לכך, וכאמצעי איזון נוסף לחלוף הזמן והקשיים הראייתיים העשויים לנבוע מכך, קבע המחוקק כי בתנאים המפורטים בחוק לא יורשע אדם על סמך עדות יחידה של נפגע העבירה אלא אם כן יש בחומר הראיות דבר לחיזוקה⁵.

⁴ ראה הצעת החוק, לעיל בה"ש 1.

⁵ סעיף 354(א) וסעיף 354(ד) לחוק העונשין, תשל"ז-1977.

הנחיות פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 2.21 – שיקולי העמדה לדין וענישה בעבירות מין בקטין שנקבעה לגביהן תקופת התיישנות מיוחדת לפי סעיף 354 בחוק העונשין	
עדכון אחרון: כ"ז בתשרי תשפ"א, 15 אוקטובר 2020	9 מאי 2016 ; 1 ינואר 2017

7. הנחיה זו נועדה להתוות את העקרונות והשיקולים שעל פיהם יבחנו רשויות התביעה את שאלת האיזון המורכב שבין האינטרס הציבורי שבמיצוי הדין בעבירות אלו וענישה בגין, לבין שיקולים אחרים שעניינם בחלוף הזמן, משמעותו והשלכותיו בכל תיק ספציפי.

מדיניות התביעה - כללי

8. בהתאם לאמור בהצעת החוק ובפסיקה שפורטה לעיל, קביעת המחוקק שלא יתקיים מחסום חלוט בתום תקופת ההתיישנות הרגילה, אינה פוטרת את התביעה מחובתה לבחון בכל מקרה הבא בפניה את שאלת העניין הציבורי שבהעמדה לדין - שתוכרע בכל מקרה לפי נסיבותיו, ולאור האמור בהנחיה זו.

9. כמו כן, גם כאשר יש עניין ציבורי בהעמדה לדין, למרות חלוף שנים רבות, הרי ששיקולי מדיניות כלליים במשפט הפלילי עלולים להוביל למסקנה שלעתים יש להסתפק בעתירה לעונש מתון, הכול בהתאם למפורט להלן ובהתאם לשיקולים הכלליים של הבניית שיקול הדעת בענישה.

מדיניות העמדה לדין

10. נקודת המוצא של התביעה היא שתקופת ההתיישנות החריגה מלמדת שככלל, ככל שהתשתית הראייתית מספקת, הרי שלמרות השנים הרבות שחלפו, ישנו עניין ציבורי בהעמדה לדין, בכפוף לשיקולים שיפורטו להלן.

דברי בית המשפט העליון בע"פ 8442/06 פלוני נגד מדינת ישראל⁶ בקשר לשיקולי ענישה בתיקים הללו, יפים, בשינויים המתחייבים, גם לשיקולי העניין הציבורי בהעמדה לדין:

"תקופה של 19-20 שנה, כמוה כנצח בנסיבות אלה. הן המתלוננת והן המערער עברו מאז גלגולים רבים בחייהם והחזרת שיעור הזמן אחורנית היא בעלת השלכות ערכיות כמו מעשיות. יחד עם זאת, המחוקק אמר את דברו כאשר תוקן סעיף 354 ונקבע כי מנין תקופת ההתיישנות יחל ביום שמלאו לקטין 28 שנים. יש בתיקון משום אמירה כי לחלוף הזמן במקרה זה משמעות מוגבלת. העבירות "העתיקות" הן ברורות ענישה, והענישה צריכה להיגזר מאופיין, היקפן, הנזק שגרמו וכל השיקולים האחרים המכתיבים ענישה באשר היא."

⁶ ראה עניין פלוני, לעיל ה"ש 3.

הנחיות פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 2.21 – שיקולי העמדה לדין וענישה בעבירות מין בקטין שנקבעה לגביהן תקופת התיישנות מיוחדת לפי סעיף 354 בחוק העונשין	
עדכון אחרון: כ"ז בתשרי תשפ"א, 15 אוקטובר 2020	9 מאי 2016 ; 1 ינואר 2017

11. בהערכת העניין הציבורי בשאלת ההעמדה לדין, יש להביא בחשבון את הנסיבות שיפורטו להלן. יובהר כי אין הכרח בקיומן של כלל הנסיבות ולעתים יהא די בנסיבה אחת מאלו המנויות או בשילוב של כמה מהן כדי לבסס עניין ציבורי בהעמדה לדין.

חומרת המעשה - חומרת המעשה מהווה שיקול מרכזי לעניין העמדה לדין, ובמקרים חמורים במיוחד, כגון אינוס וגילוי עריות בין הורה לילדו, אף עשויה להוות שיקול מכריע הגובר על יתר השיקולים המפורטים להלן, ועל כן הנטייה במקרים אלה תהיה להעמיד לדין גם בחלוף שנים רבות.

עוד יישקלו השיקולים הבאים:

(1) **סוג ועוצמת הפגיעה שנגרמה לנפגע העבירה בשל המעשה ו/או כתוצאה מהתנהלות פוגענית נמשכת מצד הפוגע, ובכלל זאת, פגיעה נפשית** - ככל שזו קשה יותר, העניין הציבורי בהעמדה לדין גדל;

(2) **תדירות המעשים** - ככל שמדובר בסדרת עבירות תדירה לאורך תקופה, העניין הציבורי בהעמדה לדין גדל;

(3) **ריבוי מעשים** - קיומן של עבירות נוספות דומות שנעשו לאחר המעשה המיוחס, תדירותן ומשכן. נמצא כי קיימים תיקים דומים פתוחים או תיקים סגורים נגד החשוד שהחלטה בתיק הנדון עשויה להביא לפתיחתם מחדש, יפעל התובע לעיין בהם, וככל שנמצא שיש בהם תשתית ראייתית ממשית, ישקלל גם עניין זה בהחלטה להעמדה לדין, ובכפוף לאישור ממונה לכך;

(4) **ריבוי נפגעי עבירה** - ככל שהעברייני פגע במספר רב יותר של נפגעים, העניין הציבורי בהעמדה לדין גדל;

(5) **מיהות העברייני** - ככל שהעברייני מהווה דמות משמעותית יותר עבור הנפגע (אב, סב, דוד, אח), אם בשל קרבתו לנפגע ואם נוכח נסיבות אחרות שיצרו קרבה או תלות, העניין הציבורי בהעמדה לדין גדל;

(6) **גיל הנפגע בעת ביצוע המעשים** - ככל שהנפגע היה צעיר יותר בעת ביצוע המעשים, העניין הציבורי בהעמדה לדין גדל;

(7) **פער הגילאים בין העברייני לנפגע העבירה** - ככל שפער הגילאים גדול יותר, העניין הציבורי בהעמדה לדין גדל;

הנחיות פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 2.21 – שיקולי העמדה לדין וענישה בעבירות מין בקטין שנקבעה לגביהן תקופת התיישנות מיוחדת לפי סעיף 354 בחוק העונשין	
עדכון אחרון: כ"ז בתשרי תשפ"א, 15 אוקטובר 2020	9 מאי 2016 ; 1 ינואר 2017

(8) **גיל העברייני בעת ביצוע המעשים** - ככל שהעברייני היה צעיר יותר בעת ביצוע המעשים, העניין הציבורי בהעמדה לדין קטן. הדברים נכונים ביתר שאת בנוגע לעברייני שהיה בעת האירועים קטין ;

(9) **התמורות שחלו בחיי העברייני מעת ביצוע המעשים** - ככל שהעברייני לא ביצע עבירות פליליות ממועד המעשים המיוחסים לו ועד למועד שקילת העמדתו לדין, או שביצע עבירות פליליות מינוריות, בוודאי כשאלה אינן מהתחום המיני, ו/או נראה כי אין בו כיום מסוכנות מינית וככל שהוא ניהל אורח חיים נורמטיבי בשנים שחלפו (בעל משפחה, עבודה קבועה, תורם לחברה), העניין הציבורי בהעמדה לדין קטן ;

(10) **לקיחת אחריות, הודאה ונכונות להקל על סבלו של נפגע העבירה** – ככל שהעברייני פעל או פועל להקל על סבלו של הנפגע, מודה ומתחרט באופן כן, הרי שיש להביא זאת בחשבון בשקילת העניין הציבורי שבהעמדתו לדין.

(11) **עמדת נפגע העבירה לעניין העמדה לדין** - ככל שעמדת נפגע העבירה היא להימנע מהגשת כתב אישום, יהווה הדבר שיקול במכלול השיקולים להימנע מהעמדה לדין. מובן שיש לבחון אם מדובר בעמדה "אמיתית" או שמא מדובר בעמדה הנובעת מאיום או לחץ מצד החשוד. בעניין זה יש ליתן את הדעת גם לקיומו של חשש לכך שההליך הפלילי יביא לפגיעה ממשית, נפשית או אחרת, בנפגע העבירה, אם בשל הצפת האירועים מן העבר ואם נוכח הצורך במתן עדות ופגישה מחודשת עם העברייני.

(12) **חלופי הזמן** - ככל שחלף זמן רב יותר, העניין הציבורי בהעמדה לדין קטן. בהקשר זה יוזכר כי ככלל, בחלופי עשרים שנה מתיישנות כמעט כל העבירות לפי חוק העונשין - עובדה המדגישה את המשקל הרב שנותן המחוקק לחלופי הזמן. אכן, בשל האפיונים הייחודיים של עבירות מין בקטינים (כמפורט בהנחיה זו), האריך המחוקק את תקופת התיישנות ואיפשר העמדה לדין גם בחלופי זמן ניכר מאוד. להארכה זו הצדקות רבות שמקורן, כאמור לעיל, בקושי האינהרנטי בחשיפה של עבירות מין רבות בסמוך למועד התרחשותן. קושי זה, העומד ביסוד הארכת תקופת התיישנות בחוק, תקף ומהווה שיקול תומך להעמדה לדין. עם זאת, אין באמור כדי לבטל את החובה המוטלת על התובע לבחון את שאלת ההצדקה להעמדה לדין בתיק הקונקרטי תוך שקלול כלל הנתונים והנסיבות הרלוונטיים, ובכלל זאת, חלופי הזמן מעת ביצוע העבירה. כיוון שכך, העמדה לדין בחלופי למעלה מ- 20 שנה מעת ביצוע העבירה תעשה רק לאחר בחינה זהירה של מכלול הנסיבות, ורק כאשר השתכנע התובע בכך שבנסיבות העניין שבפניו **גובר האינטרס הציבורי שבהעמדה לדין על השיקולים הכרוכים בחלופי הזמן** והכל בהתאם לשיקולים המפורטים בהנחיה זו.

הנחיות פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 2.21 – שיקולי העמדה לדין וענישה בעבירות מין בקטין שנקבעה לגביהן תקופת ההתיישנות מיוחדת לפי סעיף 354 בחוק העונשין	
עדכון אחרון: כ"ז בתשרי תשפ"א, 15 אוקטובר 2020	9 מאי 2016 ; 1 ינואר 2017

12. תיתכנה סיטואציות בהן אף שאין בכל נסיבה מקלה בפני עצמה כדי להצדיק הימנעות מהגשת כתב אישום, הצטרפות כמה נסיבות מאלו המנויות לעיל, תוביל למסקנה לפיה אין מקום להעמדה לדין.

13. **העמדתו לדין של מי שהיה קטין בעת ביצוע העבירות** - חלפה תקופת ההתיישנות הקבועה בסעיף 9 בחסד"פ, הרי שיהא בכך כדי להוות שיקול משמעותי ביותר להימנע מהעמדה לדין של מי שביצע את העבירה בעת היותו קטין. ואולם, התקיימו נסיבות עבירה המקימות חומרה מיוחדת או נסיבות מחמירות אחרות כמפורט בסעיף 12 לעיל, יינתן לכך המשקל הראוי בהחלטה על העמדה לדין גם בעניינו של קטין. יוזכר לעניין זה, כי על פי הוראת סעיף 14 בחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971 אין להעמיד אדם לדין בשל עבירה שביצע בהיותו קטין אם עברה שנה מיום ביצועה אלא בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה (סמכות זו הואצלה למשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים)). קביעה זו של המחוקק נותנת ביטוי לעמדתו העקרונית ולפיה העמדה לדין של קטין בחלוף זמן רב, ובוודאי בחלוף שנים כה רבות, מחייבת משנה זהירות.

עמדת התביעה לעונש

14. הנסיבות המנויות לעיל בקשר לשיקולי העמדה לדין, רלוונטיות, בשינויים המתחייבים, גם בקשר לעמדה העונשית שתציג התביעה בתום ההליך, לאחר שהוחלט על העמדה לדין והעבריון הורשע. כך למשל מציין בית המשפט העליון בע"פ 6092/10 **פלוני נגד מדינת ישראל**⁷:

"בבואנו למוד לעבריון את עונשו גם בעבירות כגון דא, יש ליתן משקל לגילו של הנאשם בעת ביצוע העבירה, לחלוף הזמן, לתמורות בחייו של הנאשם (כגון אם הקים במהלך השנים שחלפו משפחה), התנהגותו במהלך השנים, התנהלותו לאחר חשיפת העבירה (כגון הודאה ש"חסכה" העדת קרבן העבירה), חרטה כנה מצדו, ומסוכנותו על פי הערכת מסוכנות."

15. יחד עם זאת, שיקולים הקשורים בחלוף הזמן, שמשקלם יכול שיהיה "חלש" יותר בשאלת ההעמדה לדין, עשויים לקבל משקל משמעותי יותר בשאלת העונש הראוי. חלוף הזמן הרב, והחריגה מתקופת ההתיישנות, יכולים להשפיע באופן משמעותי על רמת הענישה, הכל על פי נסיבות העניין.

במכלול שיקולי הענישה הקיימים על פי דין יינתן משקל מוגבר בגיבוש עמדת העונש הראוי,

⁷ ע"פ 6092/10 **פלוני נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 18.7.2012)

הנחיות פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 2.21 – שיקולי העמדה לדין וענישה בעבירות מין בקטין שנקבעה לגביהן תקופת התיישנות מיוחדת לפי סעיף 354 בחוק העונשין	
9 מאי 2016 ; 1 ינואר 2017	עדכון אחרון: כ"ז בתשרי תשפ"א, 15 אוקטובר 2020

בהתאם לנסיבות העניין, להיבטים אלו:

(1) **חרטה כנה** - ככל שהנאשם מכה על חטא, מודה ומתחרט חרטה כנה שנובעת מאמפתיה לנפגע ומתוך לקיחת אחריות למעשיו יש מקום לשקול הקלה מסוימת בעונש ;

(2) **התנהלות לאחר חשיפת העבירה** - ככל שהעבריין עושה מאמץ כן לסייע או להקל על נפגע העבירה, מתחשב בצרכיו הנפשיים, פועל כמידת יכולתו לתיקון הנזק שנגרם בשל הפגיעה וכיו"ב, יש מקום לשקול הקלה בעונשו ;

(3) כאמור, לעתים, בשל חלוף הזמן והשינויים שחלו באישיותו, אורח חייו והתנהלותו, העבריין שוב "אינו אותו אדם". בנסיבות בהן חלוף הזמן רב ביותר, והנאשם ניהל ומנהל אורח חיים נורמטיבי בשנים הרבות שחלפו, יהווה הדבר שיקול ממשי לקולה במכלול שיקולי הענישה.

16. סעיף 355 לחוק העונשין שכותרתו "עונש מזערי" קובע רשימה של סעיפי עבירה שהעונש המזערי בגינם לא יפחת מרבע העונש המרבי שנקבע לאותה עבירה, אלא אם כן, החליט בית המשפט, מטעמים מיוחדים שיירשמו, להקל בעונש. הוראת סעיף קטן (ב) קובעת שעונש מאסר לפי סעיף (א) לא יהיה, בהעדר טעמים מיוחדים, כולו על תנאי. בנסיבות בהן חלפו שנים רבות ממועד ביצוע העבירה, יתכן ובכך יהיה אותו "טעם מיוחד" שבגיניו יהא מקום להקל בעונש. הכל, כמובן, בכפוף לשאר נסיבות העניין.

17. חלפה תקופת ההתיישנות הרגילה במועד ההעמדה לדין, תנהג רשות התביעה בהתאם לאמור להלן:

(1) החלטה לדרוש עונש של מאסר בפועל מאחורי סורג ובריא בעניינם של מורשעים בעבירות שעליהן חלה הנחיה זו, כאשר חלפו למעלה מ- 15 שנה ממועד תום ביצוע העבירות, תעשה באישור של פרקליט מחוז ; במקרה של ספק אם יש מקום לדרוש זאת נוכח חלוף הזמן ושאר הנסיבות שפורטו, יש להתייעץ עם המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים) ;

(2) עונש של מאסר בפועל מאחורי סורג ובריא בחלוף 20 שנה מעת תום ביצוע העבירות, יתבקש רק אם מכלול נסיבות העניין מצדיק זאת למרות חלוף הזמן הרב, ובקשה זו מחייבת אישור המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים).

(3) ככל שהנאשם היה קטין בעת ביצוע העבירות, עתירה לעונש של מאסר בפועל

הנחיות פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 2.21 – שיקולי העמדה לדין וענישה בעבירות מין בקטין שנקבעה לגביהן תקופת התיישנות מיוחדת לפי סעיף 354 בחוק העונשין	
עדכון אחרון: כ"ז בתשרי תשפ"א, 15 אוקטובר 2020	9 מאי 2016 ; 1 ינואר 2017

מאחורי סורג ובריח מחייבת קבלת אישור המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים).

18. יובהר שאין באמור בסעיפים 17 (1)-(3) לעיל כדי לשלול קיומה של הצדקה לכך שהתביעה תעתור לענישה שתכלול תקופת מאסר ממושכת, ואף ממושכת מאוד, במקרים המתאימים לכך.

19. ככלל, התביעה תעתור, בנוסף לכל עונש אחר, גם לרכיב עונשי של פיצוי כספי משמעותי לנפגע העבירה, בכפוף לכך שהנפגע מעוניין בכך.